

MEDEDELING AAN DE LEDEN

De Voorzitter

Correspondent
sg@ibr-ire.be

Onze referte
AK/DS/svds

Uw referte

Datum
31 januari 2006

Geachte Confrater,

Betreft : Artikelen 96 en 119 van het Wetboek van vennootschappen (jaarverslag) en 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen (commissarisverslag)

De confraters die opmerkingen wensen te formuleren over onderhavige mededeling, kunnen hun opmerkingen schriftelijk laten worden uiterlijk 1 maart 2006, in het bijzonder met betrekking tot het punt 3.4. betreffende het commissarisverslag. Een eventueel aangepaste mededeling zal worden gepubliceerd in de Periodieke Berichten.

Samenvatting

De wet van 13 januari 2006, van toepassing vanaf 30 januari 2006, bepaalt dat het jaarverslag ten minste een getrouw overzicht van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en de positie van de vennootschap, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd wordt, dient te omvatten. Dit overzicht bevat een evenwichtige en volledige analyse van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van de vennootschap die in overeenstemming is met de omvang en de complexiteit van dit bedrijf.

In het geval dat het jaarverslag geen beschrijving bevat van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de onderneming wordt geconfronteerd en dat het bestuursorgaan op dit vlak geen elementen geïdentificeerd heeft die het getrouw beeld van de jaarrekeningen kunnen wijzigen, zal de commissaris de formulering van het eerste punt van het tweede deel van het verslag moeten wijzigen. Bij wijze van voorbeeld, zal de commissaris in dit geval de formulering kunnen gebruiken die in onderhavige mededeling aan de leden wordt voorgesteld.

Deze bepalingen zijn toepasbaar op de verslagen die betrekking hebben op de rekeningen afgesloten op 31 december 2005.



Rue d'Arenbergstraat 1
Brussel B-1000 Bruxelles
TEL.: 02 512 51 36
FAX: 02 512 78 86
e-mail: info@ibr-ire.be
Bank/Banque: 000-0039236-48

/...

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006

Pagina 2

1. Inleiding

Ingevolge de modernisering van de Vierde Europese Richtlijn¹, wijzigt de wet van 13 januari 2006 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen onder meer de artikelen 96 et 119 van het Wetboek van vennootschappen inzake het jaarverslag, en de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen inzake het commissarisverslag.

Deze wet is van toepassing op jaarverslagen en commissarisverslagen die worden opgesteld vanaf 30 januari 2006 (tien dagen na de datum van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*), en is dus toepasbaar op de verslagen die betrekking hebben op de rekeningen afgesloten op 31 december 2005.

In deze mededeling worden de volgende aspecten besproken:

Inzake het jaarverslag:

- verduidelijking van het begrip "jaarverslag" (punt 2.1.);
- wijziging van de artikelen 96 en 119 van het Wetboek van vennootschappen (punt 2.2.);
- combinatie van het jaarverslag over de enkelvoudige jaarrekening en van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening (punt 2.3.).

Inzake het commissarisverslag:

- wijziging van de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen (punt 3.1.);
- toelichtende paragraaf (punt 3.2.);
- combinatie van het commissarisverslag over de enkelvoudige jaarrekening en van het commissarisverslag over de geconsolideerde jaarrekening (punt 3.3.);
- inleiding van het commissarisverslag (punt 3.4.);
- verklaring van de commissaris voor wat het jaarverslag betreft (punt 3.5.);
- bezoldiging van de commissaris (punt 3.6.).

2. Jaarverslag

Het jaarverslag is verplicht geworden zelfs in de kleine beursgenoteerde vennootschappen (*cf.* art. 4 van de hierboven geciteerde wet van 13 januari 2006).



./...

¹ *Cf. PB., L. 178, 17 juli 2003, p. 16 e.v.*

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006

Pagina 3

2.1. Verduidelijking van het begrip “jaarverslag” (“rapport de gestion”)

De Raad uit zijn bezorgdheid over het feit dat het naar de buitenwereld toe duidelijk dient te zijn waarover de commissaris in zijn verslag een verklaring doet of commentaar geeft, zoals voorgeschreven door het nieuwe artikel 144, 6° van het Wetboek van vennootschappen (*cf. infra*, punt 3.1.).

De Raad wenst de confraters erop te wijzen dat er drie verschillende noties zijn.

In eerste instantie omschrijven de artikelen 96 en 119 van het Wetboek van vennootschappen de betekenis van de term “jaarverslag” (“*rapport de gestion*”) en bepalen zij de inhoud daarvan. Het artikel 104 verwijst naar dezelfde term.

De Raad herinnert eraan dat het bestuursorgaan ten minste één maand vóór de algemene vergadering zijn jaarverslag moet meedelen aan de commissaris, zodat deze laatste kan nagaan of het jaarverslag, in overeenstemming met artikel 144, 5° van het Wetboek van vennootschappen, de door de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen vereiste inlichtingen bevat en in overeenstemming is met de jaarrekening voor hetzelfde boekjaar.

Ten tweede vermeldt artikel 100, 6° van het Wetboek van vennootschappen dat tegelijk met de jaarrekening moet worden neergelegd:

“een stuk dat de vermeldingen bevat van het jaarverslag voorgeschreven door artikel 96. Eenieder kan op de zetel van de vennootschap inzage nemen van het jaarverslag en daarvan, zelfs op schriftelijke aanvraag, kosteloos een volledig afschift krijgen. Deze verplichting geldt niet voor de niet-genoteerde kleine vennootschappen.”

In dit opzicht dient de commissaris na te gaan dat dit stuk vermeld in het hierboven geciteerd artikel 100, 6° van het Wetboek van vennootschappen tegelijk met de jaarrekening werd neergelegd en overeenkomstig het bepaalde in artikel 98 van hetzelfde Wetboek.

In derde instantie publiceren sommige vennootschappen brochures onder de noemer “jaarverslag” (“*rapport annuel*”, “*annual report*”) waarin meer elementen aan bod komen dan deze die zijn voorgeschreven door de artikelen 96 en 119 van het Wetboek van vennootschappen.

Deze brochure dient niet te worden gecontroleerd door de commissaris. De Raad raadt de commissaris echter aan de aandacht van het bestuursorgaan te vestigen op de noodzaak om iedere verwarring tussen het jaarverslag en de brochure te vermijden en niet ten onrechte te laten geloven dat de brochure zou zijn gecontroleerd door de commissaris.



./...

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006

Pagina 4

De Raad benadrukt dat de notie “jaarverslag” (“rapport de gestion”) die het voorwerp uitmaakt van de vermelding van de commissaris, bedoeld in het hieronder geciteerde artikel 144, 6° van het Wetboek van vennootschappen (*cf. infra*, punt 3.1.), overeenstemt met de hierboven beschreven eerste notie, dit wil zeggen dient te worden begrepen in de zin van artikel 96 van het Wetboek van vennootschappen.

Mutatis mutandis gelden dezelfde bemerkingen inzake het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, waarvan de minimale inhoud wordt voorgeschreven door artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

2.2. Wijziging van de artikelen 96 en 119 van het Wetboek van Vennootschappen

Vooreerst dient te worden aangestipt dat de artikelen 96, 8° en 119, 5° van het Wetboek van vennootschappen reeds door de programmawet van 9 juli 2004 werden aangepast². Voor de interpretatie van die wijziging kan worden verwezen naar de nota d.d. 25 april 2005 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen³.

Artikel 96, 1° van het Wetboek van vennootschappen wordt door de wet van 13 januari 2006 als volgt gewijzigd:

“1° ten minste een getrouw overzicht van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van de vennootschap, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd wordt. Dit overzicht bevat een evenwichtige en volledige analyse van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van de vennootschap die in overeenstemming is met de omvang en de complexiteit van dit bedrijf.

In de mate waarin zulks noodzakelijk is voor een goed begrip van de ontwikkeling, de resultaten of de positie van de vennootschap, omvat de analyse zowel financiële als, waar zulks passend wordt geacht, niet-financiële essentiële prestatie-indicatoren die betrekking hebben op het specifieke bedrijf van de vennootschap, met inbegrip van informatie betreffende milieu- en personeelsaangelegenheden.



./...

² Cf. IBR, *Jaarverslag*, 2004, p. 122-123.

³ Cf. “Omzetting in het Belgische recht van de Richtlijn 2001/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 september 2001 tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG, 83/349/EEG en 86/635/EEG met betrekking tot de waarderingsregels voor de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen evenals van banken en andere financiële instellingen (*PB. L.* 283, 27 oktober 2001, p. 28)”, beschikbaar op www.cnc-cbn.be.

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006

Pagina 5

In deze analyse omvat het jaarverslag, waar zulks passend wordt geacht, verwijzingen naar en aanvullende uitleg betreffende de bedragen in de jaarrekening.”.

Een analoge tekst werd ook in artikel 119, 1° van het Wetboek van vennootschappen ingevoegd, met toepassing op de in de consolidatie opgenomen ondernemingen.

In dit opzicht legt de Raad de nadruk erop dat de Verordening (EG) nr. 809/2004 van de Europese Commissie van 29 april 2004 betreffende het prospectus⁴ bepalingen bevat betreffende de risicofactoren die eigen zijn aan de uitgevende instelling en aan het type effect waarop de uitgifte betrekking heeft (artikelen 25.1. en 26 van voornoemde Verordening).

De Raad merkt op dat in verband met de aspecten “*beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd wordt*”, bedoeld in het hierboven geciteerde artikel 96, 1° van het Wetboek van vennootschappen, de notie “*voor zover ze niet van die aard zijn dat ze ernstig nadeel kunnen berokkenen aan de vennootschap*”, zoals vermeld in artikel 96, 3° van het Wetboek van vennootschappen, niet hernomen is in het gewijzigde artikel 96, 1° van het Wetboek van vennootschappen.

Bovendien stelt de Raad dat inzake de bepalingen van artikel 96, 1° van het Wetboek van vennootschappen geen referentiestelsel bestaat, noch richtlijnen zijn opgenomen hoe de bestuurders de notie “*een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd wordt*” dienen te interpreteren.

De Raad meent dat de leden de gecontroleerde entiteiten mogelijk zouden kunnen verwijzen naar bepaalde noties zoals bijvoorbeeld provisies en mogelijke schulden zoals beschreven in de *International Financial Reporting Standards*.

In ieder geval dient de commissaris erover te waken zich niet te begeven op het domein van het beleid van de vennootschap door de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan over te nemen op het vlak van de beoordeling van de in het jaarverslag te vermelden informatie. Zoals in het verleden, kan de commissaris niet de plaats innemen van het bestuursorgaan om volledig of gedeeltelijk het jaarverslag op te stellen.



./..

⁴ Verordening (EG) nr. 809/2004 van de Europese Commissie van 29 april 2004 tot uitvoering van Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de in het prospectus te verstrekken informatie, de vormgeving van het prospectus, de opneming van informatie door middel van verwijzing, de publicatie van het prospectus en de verspreiding van advertenties betreft.

Bovendien herinnert de Raad eraan dat in de toekomst de internationale auditstandaarden (ISAs) die goedgekeurd zullen worden door de Europese Commissie, van toepassing zullen zijn op de commissarismandaten, overeenkomstig de nieuwe Achtste Richtlijn goedgekeurd door de Raad van de Europese Unie op 11 oktober 2005.

In dit opzicht bepaalt de ISA 580 betreffende de verklaringen van de leiding van de entiteit, dat de auditor van de leiding van de entiteit gepaste verklaringen dient te bekomen ("*representation letter*"), onder meer de erkenning door de leiding van de entiteit van haar verantwoordelijkheid met betrekking tot de inhoud van de financiële staten. De 580 bepaalt dat indien de leiding van de entiteit weigert de verklaringen te verstrekken, die door de auditor noodzakelijk worden geacht, de uitvoering van de audit beperkt wordt en de auditor een opinie met voorbehoud of een opinie van oordeelonthouding dient uit te drukken.

Bovendien dient de auditor, krachtens de ISA 580, indien een verklaring van de leiding van de entiteit in tegenspraak is met ander auditbewijs, zo nodig, ook de betrouwbaarheid van andere verklaringen van de leiding van de entiteit, bijvoorbeeld deze in het jaarverslag, te herzien.

2.3. Combinatie van het jaarverslag over de enkelvoudige jaarrekening en van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening

Bovendien bepaalt artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen dat:

"Het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening mag gecombineerd worden met het jaarverslag dat is opgesteld op grond van artikel 96 tot één enkel verslag, in zoverre de vereiste gegevens afzonderlijk worden verstrekt voor de consoliderende vennootschap en het geconsolideerde geheel. Bij de opstelling van dit ene verslag kan het aangewezen zijn de nadruk te leggen op aangelegenheden die relevant zijn voor het geheel van de ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen."

3. Commissarisverslag

3.1. Wijziging van de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen

De wet van 13 januari 2006 vervangt artikel 144 van het Wetboek van vennootschappen door de volgende bepaling:

"Het verslag van de commissarissen bedoeld in artikel 143 moet volgende elementen bevatten:

- 1° een inleiding, waarin ten minste wordt vermeld op welke jaarrekening de controle betrekking heeft en volgens welk boekhoudkundig referentiestelsel ze werd opgesteld;
- 2° een beschrijving van de reikwijdte van de controle, waarin ten minste wordt aangegeven welke normen voor de controle bij de uitvoering ervan zijn in acht genomen en of zij van het bestuursorgaan en aangestelden van de vennootschap de toelichtingen en de informatie hebben bekomen die nodig is voor hun controle;
- 3° een vermelding die aangeeft dat de boekhouding is gevoerd in overeenstemming met de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die daarop van toepassing zijn;
- 4° een verklaring waarin de commissarissen hun oordeel geven of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van de vennootschap overeenkomstig het toepasselijk boekhoudkundig referentiestelsel en, in voorkomend geval, of de jaarrekening aan de wettelijke vereisten voldoet. De verklaring kan de vorm aannemen van een verklaring zonder voorbehoud, een verklaring met voorbehoud, een afkeurende verklaring, of indien de commissarissen geen oordeel kunnen uitspreken, een onthoudende verklaring;
- 5° een verwijzing naar bepaalde aangelegenheden waarop de commissarissen in het bijzonder de aandacht vestigen ongeacht of al dan niet een voorbehoud werd opgenomen in de verklaring.
- 6° een vermelding die aangeeft of het jaarverslag de door de artikelen 95 en 96 vereiste inlichtingen bevat en in overeenstemming is met de jaarrekening voor hetzelfde boekjaar;
- 7° een vermelding die aangeeft of de winstbestemming die aan de algemene vergadering wordt voorgelegd, in overeenstemming is met de statuten en met dit Wetboek;
- 8° de vermelding of zij kennis hebben gekregen van verrichtingen gedaan of beslissingen genomen met overtreding van de statuten of van de bepalingen van dit Wetboek. Deze laatste vermelding kan echter worden weggelaten wanneer de openbaarmaking van de overtreding aan de vennootschap onverantwoorde schade kan berokkenen, onder meer omdat het bestuursorgaan gepaste maatregelen heeft genomen om de aldus ontstane onwettige toestand te verhelpen.



Het verslag wordt ondertekend en gedagtekend door de commissarissen.”

.!...

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006

Pagina 8

Een analoge verfijning en vervollediging wordt doorgevoerd in artikel 148 van het Wetboek van vennootschappen m.b.t. het verslag van de commissarissen of van de aangestelde bedrijfsrevisoren over de geconsolideerde jaarrekening.

Deze nieuwe formulering van de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen brengt echter geen nieuwe elementen aan in vergelijking met de vroegere formulering van deze artikelen, met uitzondering van het nieuw toegevoegd punt 5° van artikel 144 (*cf. infra* punt 3.2.).

De voorgeciteerde bepalingen 1° tot 5° van artikel 144 van het Wetboek van vennootschappen worden in deel 1 van het commissarisverslag opgenomen, conform de Algemene controlenormen van het IBR. Conform paragraaf 3.3. tot 3.9. van de Algemene controlenormen van het IBR vermeldt de bedrijfsrevisor in het eerste deel van zijn verslag de toegepaste controlenormen en de doelstellingen van zijn controle, de wijze waarop hij zijn controles heeft uitgevoerd en zijn verklaring inzake het getrouwe beeld van de gecontroleerde jaarrekening.

De overige bepalingen (6° tot 8°) worden desgevallend in deel 2 van het commissarisverslag opgenomen, conform de Algemene controlenormen (par. 3.10 tot 3.15) van het IBR⁵. Het tweede deel van het commissarisverslag omvat een aantal vermeldingen die geen deel uitmaken van de verklaring inzake het getrouwe beeld van de jaarrekening.

Het voorbeeld van een commissarisverslag, gegeven als bijlage bij de Algemene controlenormen, beantwoordt aan de voorgeciteerde wettelijke bepalingen die derhalve geen ingrijpen in de normgeving van het IBR vereisen.

3.2. Toelichtende paragraaf

Voorgeciteerde bepaling 144, 5° van het Wetboek van vennootschappen houdt een verwijzing in naar

“bepaalde aangelegenheden waarop de commissarissen in het bijzonder de aandacht vestigen ongeacht of al dan niet een voorbehoud werd opgenomen in de verklaring”.

Deze bepaling is nieuw in vergelijking met het vroegere artikel 144 van het Wetboek van vennootschappen.



./...

⁵ Cf. Geconsolideerde versie van de Algemene controlenormen van het IBR, opgenomen in het IBR, *Jaarverslag*, 2003, p. 370-374.

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006

Pagina 9

Bovendien werd ook de laatste volzin van artikel 105 van het Wetboek van vennootschappen inzake de verkorte versie van de jaarrekening (niet te verwarren met het “verkort schema” van de jaarrekening) als volgt aangepast :

“Er moet evenwel worden vermeld of een verklaring zonder voorbehoud, een verklaring met voorbehoud of een afkeurende verklaring werd gegeven, dan wel of de commissarissen geen oordeel hebben kunnen uitspreken. Ook moet desgevallend worden vermeld of de commissarissen in hun verslag in het bijzonder de aandacht hebben gevestigd op bepaalde aangelegenheden, ongeacht of al dan niet een voorbehoud werd geformuleerd in de verklaring.”

De Raad wenst aan te stippen dat het in de twee voorgaande citaten vermelde “vestigen van bijzondere aandacht” verwijst naar het gebruik in het commissarisverslag van een toelichtende paragraaf zoals genormeerd in de Algemene controlenormen (par. 3.6. en 3.8.). Derhalve verwijst het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd door de wet van 13 januari 2006, in feite naar het gebruik van een toelichtende paragraaf. Vóór deze wetswijziging voorzagen enkel de Algemene controlenormen van het IBR in het gebruik van een toelichtende paragraaf.

Bij afwezigheid van een gegronde reden voor het gebruik van een toelichtende paragraaf, is geen enkele vermelding in het commissarisverslag vereist, noch toegelaten; dit was reeds het geval vóór de wet van 13 januari 2006.

3.3. Combinatie van het commissarisverslag over de enkelvoudige jaarrekening en van het commissarisverslag over de geconsolideerde jaarrekening

Ingeval de jaarrekening van de moedervenootschap aan de geconsolideerde jaarrekening is gehecht, kan het krachtens artikel 148 van het Wetboek van vennootschappen vereiste commissarisverslag worden gecombineerd met het in artikel 144 van het Wetboek van vennootschappen vereiste commissarisverslag over de jaarrekening van de moedervenootschap.

De toepassing van deze regel zal nog een grondige analyse van de randvoorwaarden vereisen. In afwachting daarvan stelt het IBR voor om van deze optie niet, of met grote omzichtigheid, gebruik te maken.

3.4. Inleiding van het commissarisverslag

Rekening houdende met de hierboven omschreven evoluties, zou de inleiding tot het commissarisverslag voortaan bijvoorbeeld als volgt kunnen worden geformuleerd:



./...

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006

Pagina 10

“Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit over de uitvoering van de controleopdracht die ons werd toevertrouwd (in voorkomend geval: door de voorzitter van de rechtbank van koophandel).

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening over het boekjaar, afgesloten op ..., met een balanstotaal van ... EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst / verlies van het boekjaar van ... EUR. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet zijn vereist.

Het opstellen van de jaarrekening en de beoordeling van de inlichtingen die in het jaarverslag dienen te worden opgenomen, vallen onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan van de vennootschap. Onze verantwoordelijkheid in de hoedanigheid van commissaris bestaat erin deze documenten te onderzoeken op basis van de in België van toepassing zijnde algemene controlenormen.”

3.5. Verklaring van de commissaris voor wat het jaarverslag betreft

In de veronderstelling dat het jaarverslag geen systematische omschrijving bevat van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de onderneming geconfronteerd wordt, en dat het bestuursorgaan op dit vlak geen elementen geïdentificeerd heeft die het getrouw beeld van de jaarrekeningen kunnen wijzigen, zal de commissaris de formulering van het eerste punt van het tweede deel van het verslag moeten wijzigen. Bij wijze van voorbeeld, zal de commissaris in dit geval de volgende formulering kunnen gebruiken :

“Wij zijn niet in de mogelijkheid ons uit te spreken over het feit of het jaarverslag een uitvoerige omschrijving bevat van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de onderneming geconfronteerd wordt. Voor het overige, bevat het jaarverslag, op basis van de inlichtingen waarover wij beschikken, de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de jaarrekening.”

In de veronderstelling dat het jaarverslag de door de wet vereiste inlichtingen bevat en met de jaarrekening overeenstemt, en dat een directieverklaring (*representation letter*) werd bekomen, zou de commissaris bijvoorbeeld de volgende formulering kunnen gebruiken:

“Op basis van de inlichtingen waarover wij beschikken, bevat het jaarverslag de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de jaarrekening.”



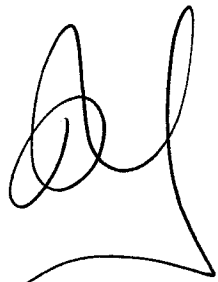
./...

Mededeling aan de leden van 31 januari 2006
Pagina 11

3.6. Bezoldiging van de commissaris

Indien deze wijzigingen aan het Wetboek van vennootschappen aanleiding zouden geven tot een verhoging van de vergoeding met betrekking tot zijn mandaat, zal de commissaris moeten waken over de inachtneming van artikel 134, § 1 van het Wetboek van vennootschappen.

Met confraternele hoogachting,



André KILLESSE
Voorzitter